

Nieuw leven

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door het VU Medisch Centrum.
Voor meer informatie over literatuur en geneeskunde:
www.literatuurengeneeskunde.nl.

VU medisch centrum

Eerder verschenen in de reeks Literatuur en Geneeskunde

Pijn. Over literatuur en lijden

Dokter worden

De garderobe van de dokter

Schrijven tegen de tijd. Over de kunst van het ouder worden

Aan de ketting. Verslaving verbeeld

Maison Dieu. Dertig jaar The house of God

Opname. Ziek tussen vier muren

Het huis van God

Besmet

Ontspoorde cellen. Kanker in fictie

Door kanker getroffen. Een lexicon van de ervaring

Arko Oderwald, Koos Neuvel, Willem van Tilburg
en Ruth Bergmans (redactie)

Nieuw leven

Geboorte in fictie

De Tijdstroom, Utrecht

© De Tijdstroom uitgeverij, 2012. De auteursrechten der afzonderlijke bijdragen berusten bij de auteurs.

Omslagontwerp: Cees Brake bno, Enschede.

Het omslag is gebaseerd op het schilderij 'Geboorte' van Bas Sebus.

Basisontwerp binnenwerk: Martin Majoor.

De Tijdstroom uitgeverij BV, postbus 775, 3500 AT Utrecht

Internet: www.tijdstroom.nl

E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp.

Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 5898 219 3

NUR 870

Inhoud

Ter wereld gekomen, Een inleiding, Arko Oderwald, Koos Neuvel, Willem van Tilburg, Ruth Bergmans	9
Altijd dezelfde dans, Kristien Hemmerechts	13
1 VOOR DE GEBOORTE	
Tweemaal geboren worden, Wording en transformatie in de christelijke Bijbel, Johan Bouwer	27
Onbevlekt ontvangen, Een mysterieuze geboorte bij Heinrich von Kleist, Arko Oderwald	35
Scheppen en creëren	
Barende mannen, Creatieve oplossingen voor het mannelijk tekort, Michiel Hordijk	47
Tot leven gewekte materie, Het raadsel van de golem, Jan Kardaun	55
Een afzichtelijk schepsel? Frankenstein en de waarde van de natuurlijke geboorte, Heidi de Mare	61
De perfecte kopie, Het eeuwige geluk van de kloon, Koos Neuvel	71
Aartsengelen op sterk water, De ethiek van het klonen in 'De engelenmaker' van Stefan Brijs, Anne-Fleur van der Meer en Ben Peperkamp	85
<i>Zijn of niet-zijn, Herman Koch</i>	95
Een tweede leven, Hoe transplantatie nieuwe kansen biedt, Wouter van Ewijk	99
Een metaforische geboorte	
Een originele herschepping van de wereld, Muziek en geboorte in het werk van Marcel Proust, Frits Milders	111
De nieuwe mens, Revolutie en traditie in het Russisch futurisme, Wouter Schrover	125
Geen gewone ziektegeschiedenis, Frederik van Eeden en de (her)geboorte van betekenis, Andrea Ruissen	135

Hermaphrodit, Guillaume van der Graft 145

Geboorte, Ida Gerhardt 146

In verwachting

Foetus, Gerrit Achterberg 149

Zwangerschap, Esther Jansma 150

In de zon, Huub Oosterhuis 151

Verwagting, Elisabeth Eybers 152

Verzen van een vader 2, Adriaan Morriën 153

Geen nieuw leven

Geen nieuw leven, De toekomst op slot en een verleden zonder betekenis, Sjaak van der Geest 157

Het ivf-circus, Judith Uyterlinde 169

Grote Witte Monsters, Lessen uit onze adoptie cursus, Zhenya Pashkina, James M. Boekbinder 173

Bladzijde uit het dagboek van een waarnemend arts, Belcampo 183

Afbreken van de zwangerschap

Pro-choice versus pro-life, Vier films over abortus, Eric Geijteman 191

De abortus, Anne Sexton 199

2 DE GEBOORTE

De ooievaar als babybezoeker in kaart gebracht, Ignace Schretlen 203

Een circusjongen, Gerard Reve 219

Tē-doenk, Tē-doenk, Anna Enquist 223

Grootmoeder worden, Cri Stellweg 225

Indiaans kamp, Ernest Hemingway 229

Keizersnede, Hermione Huxley 233

De versiedoop, Michail Boelgakov 235

Een nacht in juni, William Carlos Williams 241

Daar is het hoofd, J. Bernlef	247
Verzen van een vader 3, Adriaan Morriën	248
Tot de bellenblazer, Willem Jan Otten	249
Oxytocine, Susan Taylor	250
Benjamin, Ingmar Heytze	251
Placenta, Lars Gustafsson	252
3 NA DE GEBOORTE	
Het merk van de engel, Over kinderen die bij de geboorte zijn verwisseld, Henk Maassen	255
Mijn kind laat mij met de buitenlucht alleen, Eva Gerlach	263
Wieg, Ida Gerhardt	264
Het leven wordt bedreigd	
Een levensramp, Thomése en de dood van een jong kind, Bert Keizer	267
<i>Wiegendood, Ignace Schretlen</i>	271
Een harde dreun, Doodgeboorte bij Tsjechov, Greet Kuipers	275
Een vreemd kind, Doris Lessing en problemen waar geen oplossingen voor bestaan, Henriëtte van der Horst	285
Madelief, Ingmar Heytze	291
Vaders en moeders	
Oedipus omgekeerd, Over de 'geboorte' van de zachtaardige vader, Manon Uphoff	295
Verdrukt door zijn kind, Zin en zinloosheid van het ouderschap, Caroline de Pater	309
Patriarchaat, Anna Świrszczyńska	319
<i>Kroniek van een zoon die vader wordt, Willem Jan Otten</i>	321
Vader onbekend, Verzwegen schandalen en het leed van het kind, Eva Gerrits	323
Verzen van een vader 4, 7, 10, Adriaan Morriën	330

Het distelzaad, Ida Gerhardt	331
O de jonge moeders, Judith Herzberg	332
Vaderkraam, Ronald Giphart	333

De tweede geboorte

Wilde kinderen, Van natuurwezens naar cultuurwezens, Christel Grimbergen en Linda Dil	349
Ik wil een ruiter worden, Over Kaspar Hauser, de ongeborene, David van den Akker	363
Taal maakt de mens, Truffaut en de cultureelrijke geboorte, Erik Fokke	377

4 DE CIRKEL VAN HET LEVEN

Een mooie toekomst achter je, Dementerend op weg naar de baarmoeder, Koos Neuvel	391
Kwetsbaar leven, Geboorte en dood bij Enquist en Van der Heijden, Willem van Tilburg	405
Terug- en vooruitkijken, De geboorte van de herinnering, Dorly Deeg	417
Het juk van de vreugde, Nieuw leven in de Nederlandstalige poëzie, Gert J. Peelen	427
Voor wat hoort wat, J. Eijkelboom	438
Verzoening, Neeltje Maria Min	439
Verzen van een vader 20, 21, 23, 24, Adriaan Morriën	440
Opnieuw geboren worden, Vasalis en het gevecht tegen de creatieve verdroging, Maaïke Meijer	441
Besproken romans, verhalen, films en opera	451
Auteurs en medewerkers aan dit boek	453
Verantwoording	457
Zakenregister	461
Namenregister	463